

در ستایش ترس

بیرونی دچار حالت ترس شود و این مفهوم را به شکلی نمایان کند، حاکی از صداقت رفتار است و آیا صداقت در رفتار از نشانه‌های شهامت‌داشتن نیست؟ آن موقع که پیکاسو، گئورنیکا را در رسدای وحشت از یک فاجعه انسانی خلق کرد، آن پرده عظیم نقاشی و ساختار پر از شکستگی و در فضایی بدون رنگ با فیگورهایی درهم‌پیچیده و عیان از ترس، بیشتر از آنکه به نمادی از ترس تبدیل شود، تصویرگر رنج و موقعیت مردمانی شد که مصائب جنگ را تاب می‌آورند و ناگاه مفهومی از امید را در میانه ترس با خود به دید بیننده می‌نشاند.

یکی از نشانه‌های عنوان‌کردن از امر ترسیدن، مسئولیت‌پذیری از حالتی انسانی است که رخ داده، یعنی ما با خلق محتوای فضای ترس به‌گونه‌ای مسئولیت‌پذیری خود را نسبت به یک رخداد بیرونی عنوان می‌کنیم که این در تضاد با مفهوم واژه بزدلی است. در اینجا این سؤال پیش می‌آید که آیا ترس همان بزدلی نیست؟ از نگاه نگارنده این دو واژه در لغت‌نامه امروز اجتماعی با یکدیگر تفاوت ایجاد کرده‌اند.

چنان‌که اکسیرسونیستم به‌عنوان هنری پیشرو در آن دور که متمرکز بر دلالت‌ها و حالات انسانی بود، ممنوع قلمداد می‌شد. هنرمند (انسان) می‌تواند ترس داشته باشد و با ترسش زندگی کند و اعمال و حتی آثاری که خلق می‌کند

علیرضا جلیلیا؛ وقتی هنرمند برای خلق اثر هنری اقدام می‌کند، اولین قدمی که در خلق و انطباق تکنیک و مفهوم برمی‌دارد، گذرکردن از ترسی درونی و ورود به ناشناخته‌های ریخت‌شناسی زیبایی است. هنرمند در مواجهه با خلق اثر خود، بر مبنای ایده پیش می‌رود، اما ترس از ناشناخته‌ها را نیز کاملا درک می‌کند.

نیکولا ساموری، هنرمند معاصر، مجموعه‌ای دارد با عنوان «nature of fear» که در آن با مفهوم و ماهیت ترس از دیدگاهی هرمنوتیک برخورد کرده است. در هر فریم از این مجموعه با ارجاعات و نشانه‌گذاری‌هایی از هنر کلاسیک روه‌رو هستیم؛ به‌گونه‌ای که انتخاب فیگورها تداعی‌کننده دوره رنسانس است و نورپردازی‌های گوتیک و پرکنتراست کار در کنار ساختار و ترکیب‌بندی شیوه‌گرایانه، بیننده را دچار تناقضی بدیع در نگاه اول می‌کند.

این ساختار ظاهری در خود اشاراتی امروزی را دارند که معاصرانکی هنرمند از مفهوم ترس است. به تعبیری که گویی سوژه‌ها خود معترف به ترسی خارج از چارچوب اثر هستند و بیننده را درگیر اتفاقی سراسر ترسناک از مواجهه با امر ترس می‌کنند. وقتی قطعه‌ای از این مجموعه را می‌بینم، این سؤال به ذهن می‌رسد که آیا نمود امر ترسیدن در این اثر به شکلی در تناقض با ماهیت این حالت انسانی نیست؟ آیا ارجاع به معنی ترس و بازتولید آن، خود از امر شهامت‌داشتن نشئت نمی‌گیرد؟ اینکه مؤلف یا گوینده به واسطه امری

یادداشتی درباره هنر و مرزها

آن سوی دیوار

علیرضا جوادی؛ مرز آن نیست که چیزی در آن از پیشروی باز ایستد بلکه همان‌گونه که یونانیان می‌پنداشتند آن است که چیزی از آن آغاز به ظهور کند (هایدگر).

مسا به خوبی می‌دانیم که وجود یک مرز محدودیت‌ها یا آزادی‌هایی را به دنبال دارد. توجه به اینکه تا چه اندازه رشد و پیشرفت به هر دوحالت آن بستگی دارد، می‌تواند نگاه ما را به اطرافمان دوچندان کند. در گذر سال‌ها شاهد آن بوده‌ایم که برای اردست‌ندانن یک مرز یا به‌دست‌آوردن مرزی دیگر جنگ‌های بسیاری اتفاق افتاد که مهم‌ترین آنها دو جنگ جهانی است. شکست آلمان در جنگ جهانی دوم (۱۹۴۹) سبب تشکیل دو آلمان شد.

اولی جمهوری فدرال آلمان که به نام آلمان غربی شناخته می‌شد و دومی جمهوری دموکراتیک آلمان به نام آلمان شرقی. نزدیکی سوسیالیست‌ها به آلمان شرقی دموکراتیک، تعارضات جنگ سرد را به خانه آورده بود. در برابر جنگ‌های دیگر که در افغانستان و ویتنام بین دو قدرت شرق و غرب در جریان بود، این جنگ در آستانه دروازه‌های اروپای غربی به‌وقوع پیوسته بود. آلمان شرقی رئالیسم سوسیالیستی را ترویج داد تا وفاداری به حزب را با به‌تصویب‌کشیدن زندگی در جامعه کمونیستی به شیوه‌ای مطلوب و مرفه نشان دهد و به گفته گروتول نخست‌وزیر آلمان شرقی «ادبیات و هنرهای زیبا تابع سیاست هستند. هنر باید مسیر مبارزه سیاسی را دنبال کند».

در آن زمان سانسور به‌صورت محلی به شیوه‌ای بسیار ساختار یافته و نهادینه‌شده تحت کنترل حزب اتحاد سوسیالیستی آلمان اعمال شد. انجمن فرهنگی جمهوری دموکراتیک آلمان به حزب اتحاد سوسیالیستی آلمان خدمت کرد و دستورالعمل حزب را در فعالیت‌های فرهنگی مانند هنرهای تجسمی، فیلم و موسیقی اجرا کرد. پیشروی در اعلام کنش جمعی به‌واسطه نقاشی‌ها و طرح‌هایی که روی سمت غربی کشیده می‌شد، دیوار برلین را رفته‌رفته به‌عنوان یک نماد مهم هنری و اعتراضی معرفی می‌کرد.

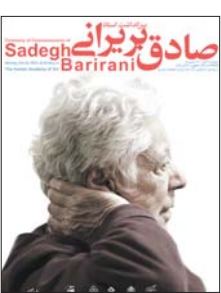
برلین غربی در طول زمان به شهری تبدیل شد که بسیاری از فعالان اجتماعی رادیکال و هنرمندان آنجا را خانه خود می‌دانستند. هنر برای آنها یک ابزار بود، ابزاری برای بیان کنشگری جمعی. اما در آن سوی دیوار چنین نبود. سانسور وسیله‌ای برای محدودکردن صدای هنرمندان کنشگر بود، برای نمونه گرهارد ریشتر محبوب‌ترین هنرمند آلمانی که درست قبل از تأسیس از آلمان شرقی فرار کرد، آگاه بود که کمونیسم چگونه می‌تواند آزادی بیان را تحت کنترل درآورد. حقی با او بود. حزب اتحاد سوسیالیستی آلمان آوانگاردیسم و هنر انتزاعی را به‌عنوان «فرمالیست» مورد انتقاد قرار داد. در یک جامعه کمونیستی، منافع فردی از منافع جامعه جدایی‌ناپذیر است و برای آزادی فردی باید جامعه‌ای آزاد را بنا کرد.

«در آلمان شرقی هیچ هنرمندی وجود ندارد، همه آنها رفته‌اند… هنرمندان جمهوری دموکراتیک آلمان فقط تشویق‌کنندگان رژیم هستند». این جمله از گئورگ بازلیتز هنرمند آلمانی است که تقریباً همان چیزی بود که نهاد هنری

اخبار برگزیده

برگزاری بزرگداشت صادق بریرانی با آثار اخیر این هنرمند

رونمایی از ۳۰ اثر در «سیمرغ»

همایش بزرگداشت صادق بریرانی به همراه نمایش تازه‌ترین آثار این استاد با عنوان مجموعه سیمرغ، دوشنبه دوم آبان ۱۴۰۱ در فرهنگستان هنر برگزار شد. همایش بزرگداشت استاد بریرانی، با دبیری هنری محمدعلی رجبی، در سه بخش «پژوهشی»، «نمایشگاهی» و «چاپ و انتشار کتاب» برگزار می‌شود. در ادامه مراسم گرامیداشت مقام فرهیختگان و پیش‌کسوتان هنرهای معاصر ایران، در همایش بزرگداشت استاد صادق بریرانی، هنرمند فرهیخته و نام‌آور رشته‌های نقاشی و گرافیک نوین ایران که هویت خود را مبتنی بر نظام فرهنگی و تجربه‌های سترگ هنر اصیل اسلامی ایران نهاده، از این استاد بزرگ تقدیر شد. در آیین افتتاحیه این همایش، بهمن نامورمطلق رئیس فرهنگستان هنر، محمدعلی رجبی رئیس گروه تخصصی هنرهای سنتی فرهنگستان هنر، سیده‌راضیه یاسینی دبیر علمی بزرگداشت، محمدحسین حلیمی عضو هیئت‌علمی دانشگاه تهران، سیدعبدالمجید شریف‌زاده عضو گروه تخصصی هنرهای سنتی فرهنگستان هنر و سیدمهدی حسینی رئیس گروه تخصصی هنرهای تجسمی این فرهنگستان به سخنرانی پرداختند. در نمایشگاهی که ویژه این مراسم در مؤسسه فرهنگی-هنری صبا افتتاح شد، علاوه بر تازه‌ترین آثار استاد که مجموعه سیمرغ نام دارد و شامل ۳۰ تابلو است، دیگر آثار او که متعلق به مجموعه‌های شخصی و کتبخینه آثار موزه هنرهای معاصر تهران هستند نیز به نمایش درآمد. همایش بزرگداشت استاد صادق بریرانی، دوشنبه دوم آبان ۱۴۰۱ برگزار شد و علاقه‌مندان می‌توانند برای شرکت در این مراسم به نشانی خیابان ولیعصر، پابین‌تر از چهارراه طالقانی، شماره ۱۵۵۲، تالار ایران فرهنگستان هنر، مراجعه کنند. نمایشگاه آثار صادق بریرانی از ۳ تا ۱۲ آبان ۱۴۰۱ (به‌جز ایام تعطیل)، از ساعت ۱۰ تا ۱۸، در مؤسسه فرهنگی-هنری صبا برپا خواهد بود.

بیست‌ونهمین دوسالانه تصویرگری براتیسلاوا ۲۰۲۳

ناشران و تصویرگران کتاب کودک و نوجوان برای شرکت در بیست‌ونهمین دوسالانه تصویرگری براتیسلاوا ۲۰۲۳ تا ۲۰ بهمن ۱۴۰۱ فرصت دارند آثار خود را برای بررسی و انتخاب به موزه هنر ملی و ادبیات کودک کانون پرورش فکری تحویل دهند. جمع‌آوری آثار تصویرگری ناشران ایرانی به‌منظور بررسی و انتخاب ۱۵ تصویرگر برتر و معرفی به دوسالانه تصویرگری براتیسلاوا ۲۰۲۳، از سوی امیر بین‌الملل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان آغاز شده است. داوری این آثار پس از پایان مهلت اعلام‌شده آغاز می‌شود تا آثار ۱۵ تصویرگر برتر انتخاب و برای رقابت با تصویرگران سایر کشورهای جهان به دوسالانه تصویرگری براتیسلاوا ارسال شود. بر اساس فراخوان دوسالانه تصویرگری براتیسلاوا ۲۰۲۳، هر تصویرگر می‌تواند در نهایت یک یا دو کتاب چاپ‌شده (حداکثر ۱۰ تصویر) را در این مسابقه شرکت دهد. تصویرگرانی که برای بار اول در این نمایشگاه شرکت می‌کنند، می‌توانند آثار خود را که از پنج سال گذشته تاکنون به تصویر کشیده‌اند ارائه دهند و تصویرگرانی که پیش‌تر در این نمایشگاه شرکت کرده‌اند، آثاری را که پس از اول ژانویه ۲۰۲۱ خلق کرده‌اند، در این مسابقه شرکت دهند. ضمن اینکه تصویرگران باید ملیت همان کشور را داشته باشند. بر این اساس، آثار اصلی به همراه دو نسخه از هر کتاب باید از سوی ناشر تصویرگر به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به‌عنوان نمایندگی این جشنواره در ایران ارسال شود. جوایز این دوره از جشنواره، جایزه بزرگ (به ارزش سه هزار دلار)، پنج سیب طلایی (هرکدام به ارزش هزار و ۵۰۰ دلار) و پنج مدال BIB (هرکدام به ارزش هزار دلار) اعلام شده است. برنده جایزه اول این جشنواره می‌تواند در نمایشگاه بعدی BIB به‌صورت مستقل شرکت کرده و آثار خود را به نمایش بگذارد و در سال آینده نیز با حمایت BIB نمایشگاه شخصی از آثار تصویرگری خود برپا کند. موزه ملی هنر و ادبیات کودک در مرکز آفرینش‌های فرهنگی-هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، در خیابان دکتر فاطمی، خیابان حجاب، واقع شده است.

مهلت ارسال آثار به جشنواره «عکس نگار» تمدید شد

فرصت دوباره برای حضور

مهلت ارسال آثار به نخستین جشنواره ادبی-هنری «عکس نگار» از سوی آفرینش‌های ادبی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تا ۱۰ آبان تمدید شد. پیش از این مهلت ارسال آثار به این رویداد ادبی-هنری ۳۰ مهر تعیین شده بود که بر اساس درخواست علاقه‌مندان تا ۱۰ آبان ۱۴۰۱ تمدید شد. نخستین جشنواره ادبی-هنری «عکس نگار» در سه بخش و برای دو گروه از مخاطبان (کانونی و آزاد) در حال برگزاری است. موضوع‌های جشنواره ادبی-هنری «عکس نگار» نیز شامل خانه‌های قدیمی، محیط زیست، قهرمان من، خانواده من و فضای مجازی است و از میان مخاطبان کانونی گروه‌های سنی نونگاه (مثبت ۱۲)، نوجوان (مثبت ۱۵)، اعضای ارشد کانون (۱۹ تا ۲۲ سال)، بزرگسال (ویژه مربیان و کارشناسان کانون) می‌توانند در این جشنواره شرکت کنند. بخش اول جشنواره ویژه اعضای انجمن شاعران و نویسندگان نوجوان، مربیان و کارشناسان ادبی کانون است. در این بخش تعدادی از عکس‌های برگزیده مهرواره‌های عکاسی سال‌های گذشته، با توجه به موضوع‌های جشنواره، از سوی دبیرخانه جشنواره انتخاب شده و به استان‌ها ارسال می‌شود. علاقه‌مندان می‌توانند ضمن انتخاب یک یا چند عکس از میان عکس‌های ارسالی، شعری کوتاه با الهام از آن بنویسند (فایل عکس‌های انتخابی در گالری مجازی سایت kpff.ir قابل دسترسی است). بخش دوم جشنواره ویژه اعضای انجمن عکاسان نوجوان، مربیان و کارشناسان هنری کانون است. در این بخش شرکت‌کنندگان می‌توانند با الهام از عکس‌هایی که خودشان گرفته‌اند و با توجه به موضوع‌های ارائه‌شده، قطعه‌ای ادبی یا نثری کوتاه (حداکثر در ۵۰ کلمه) بنویسند. بخش سوم ویژه مخاطبان آزاد (غیرکانونی) است. گروه سنی مخاطبان بخش آزاد ۱۲ تا ۱۸ سال است و ارسال آثار در این بخش صرفاً از طریق نشانی ایمیل jashnvar@kpff.ir امکان‌پذیر است. تقویت و پرورش نگاه و توجه به پدیده‌های محیط پیرامون، کشف و پرورش استعدادهای ادبی و هنری نوجوانان و توجه‌دادن مخاطبان به دوستی، همبستگی و مشارکت در فعالیت‌های گروهی از اهداف کلی و ایجاد بستری مناسب برای برقراری ارتباط متقابل عکاسی و ادبیات، توجه‌دادن مخاطبان به بهره‌گیری از هنر عکاسی برای خلق آثار ادبی و تشویق مخاطبان به مطالعه و پرورش نگاه خلاق و جست‌وجوگر آنها، اهداف جزئی این جشنواره است. علاقه‌مندان به شرکت در جشنواره ادبی-هنری «عکس نگار» می‌توانند برای دریافت اطلاعات بیشتر به فراخوان جشنواره مراجعه کنند و برای ارتباط یا دبیرخانه جشنواره با شماره‌های ۰۲۱۸۸۹۷۱۲۸۸، ۰۲۱۸۸۹۷۱۲۸۹ و ۰۲۱۸۸۹۵۴۸۶۶ مدیریت آفرینش‌های ادبی و هنری کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تماس بگیرند.

با عنوان «آرمانشهر و سقوط» برگزار شد. نمایشگاهی از آثاری از هنرمندان آلمان شرقی که لزوما تصاویر کلیشه‌ای از «کارگران با کلاه ایمنی» یا «حزب باشکوه کمونیست» را نشان نمی‌داد بلکه شاهد مبارزات هنرمندان و شیوه بیان آنها در میان کنترل استبدادی بود.

بنابراین مسیرهای ایجادشده در یک کشور با ایجاد مرز که در اینجا آن را دیوار می‌نامیم، بیان بی‌بست افکار و اندیشه نیست بلکه می‌توان آن را یک راه تازه ولی همراه با فرازونشیب‌های بسیار دانست که آزادی فردی، اجتماعی و کنشگری را در هنرمندان و جامعه بیدار نگه دارد، همان‌طورکه دیوار برلین به مهم‌ترین بستر بیان اعتراض و کنشگری در آن زمان تبدیل شد و تا سال‌ها محل نمایش اندیشه و کنش‌های هنرمندان آن دوره بود.

مرز را می‌توان ظهور افکار و اندیشه‌های پیشرو دانست و آنچه در این میان از دست رفته زمان است که پیش‌درآمد صدایی بلندتر برای آگاهی است تا جوامع بعد از آن پس از حذف هر نوع فاصله‌ای، احساس آزادی بیان و اندیشه را درک و در جامعه ظهوریافته آن را بازگو کنند یا از نو به عرصه کنونی نشان دهند.

